

Inrichtingsplan
Natuurpark de Donge

PRESENTATIE GEMEENTERAAD

15 JANUARI 2026

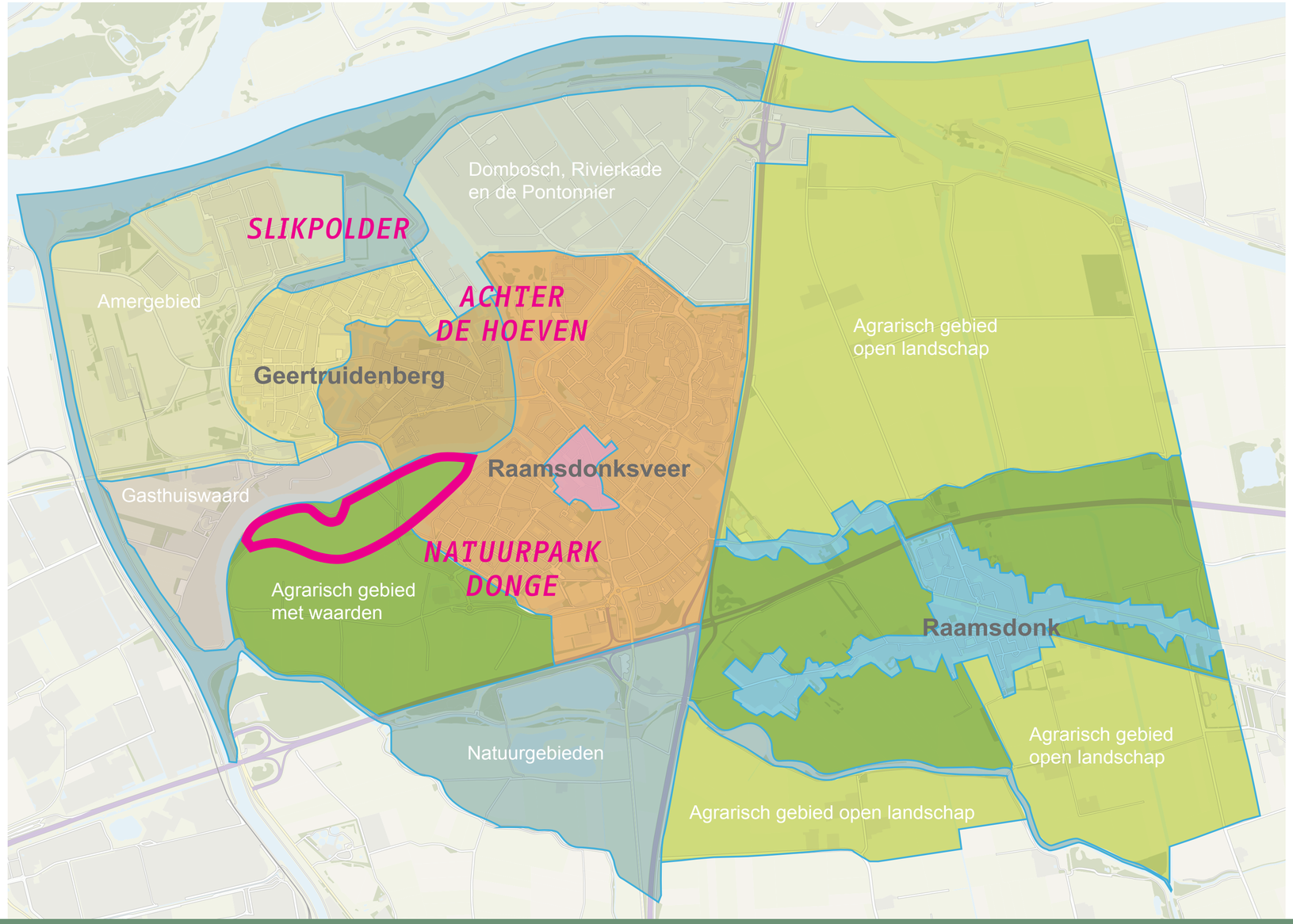
STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

De gemeenteraad heeft op 19 december 2024 de Uitgangspuntennotitie Natuurpark de Donge vastgesteld. Die beslissing kwam voort uit de brede wens om het gebied langs de Donge te ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene zone die aansluit bij de groeiende behoefte aan natuur, recreatie en klimaatadaptatie.

Natuurpark de Donge biedt een unieke kans om op centrale plek in de gemeente:

- Nieuwe natuur te ontwikkelen;
- Recreatiemogelijkheden te versterken;
- Biodiversiteit te vergroten;
- Verkoeling en klimaatbestendigheid te realiseren;
- Een groene verbinding te vormen tussen de kernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer.

AMBITIES GEMEENTE GEERTRUIDENBERG

- **Toekomsbestendige en groene** gemeente
- Ondernemende gemeente
- **Gezonde** en veilige gemeente
- **Levendige** gemeente

BRON: COBRA GROENINZICHT

Kaart 300-norm (3-30-300 regel): Niemand mag meer dan 300 meter van een park of groene ruimte wonen waar je kunt recreëren.

OPGAVE

transformatie van 30ha agrarisch gebied naar

aantrekkelijk natuur- en recreatiegebied dat **groenblauw netwerk** versterkt (ecologie en biodiversiteit) en aanbod vergroot voor de **ontmoetings- en verblijfsplekken**

en bijdraagt aan klimaatadaptie.

KERNTEAM

ONTWERPTEAM (STROOTMAN, OAK, SMITSRINSMA), GEMEENTE GEERTRUIDENBERG, WATERSCHAP

THEMASESSIE

WETHOUDERS

KLANKBORDGROEP

STAKEHOLDERS

DENKTANK

20 PERSONEN VERTEGENWOORDIGING VAN INWONERS

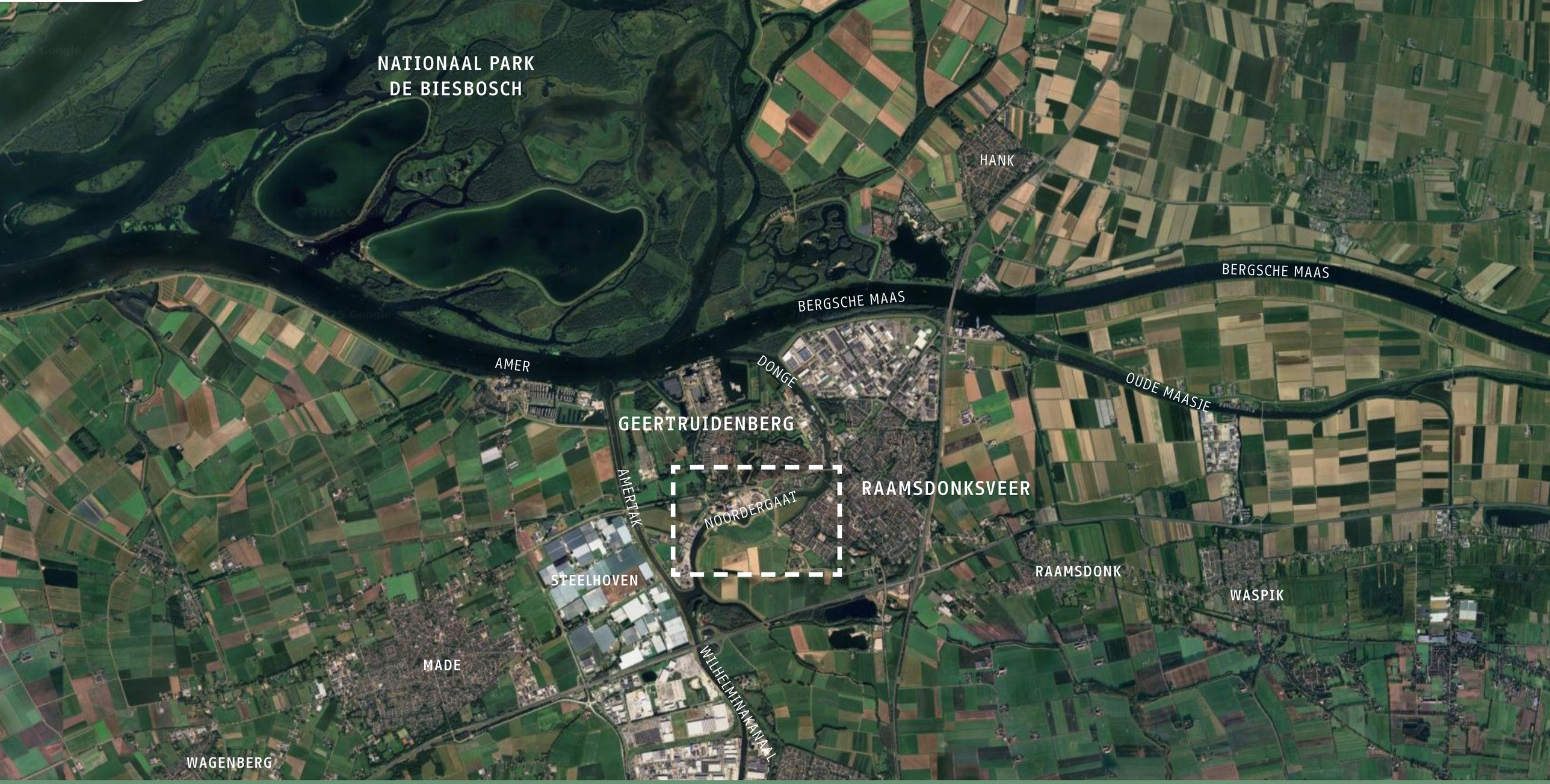

OPENBAAR TOEGANKELIJKE BIJEENKOMSTEN

PARTICIPATIEVE ONTWERPPROCES

NATUURPARKDAG

Unieke ligging bij de Biesbosch

Locatie: Allardpolder

Locatie: Allardpolder

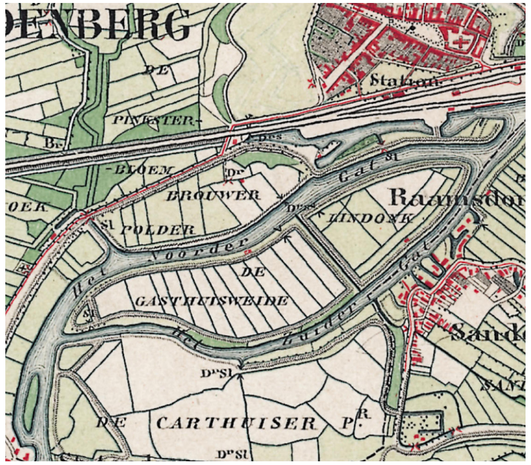
ONTWERP

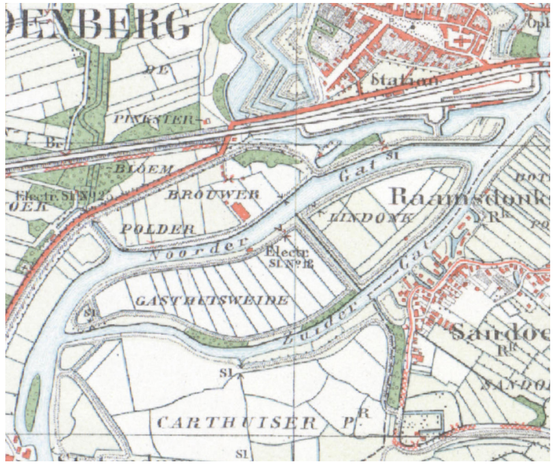
Wel of geen eiland?
En zo ja: hoe?

(1323-1547)

1850

Drie afwateringspunten (SL) te zien in de Gasthuiswaard. De oude kade in Lindonk lijkt verdwenen te zijn.

1889

Noordergat naar het zuiden verlegd voor een spoorlijn, ten koste van Lindonk.

Vanaf dit moment zijn ook twee bouwwerken te zien en heeft ook Lindonk een afwateringspunt.

1935

De ‘electrische-centrale’ is aangelegd en er loopt een hoogspanningslijn over de westelijke punt van Gasthuisweide.

Buitendijks is aan de westzijde een riet- of biezengors ontstaan. Ook ontstaat in deze tijd verandering van het netwerk van sloten in Lindonk.

2009

Het Zuidergat is vanaf het bovenstroomse deel tot aan de grens met Linkdonk gedempt in 1962. De sloten zijn nu verbonden met die in de Karthuizer Polder.

In 2009 werd de Centraleweg aangelegd en de bijhorende Koedambrug waardoor er een scheiding ontstaat tussen Lindonk en Gasthuisweide.

Geschiedenis

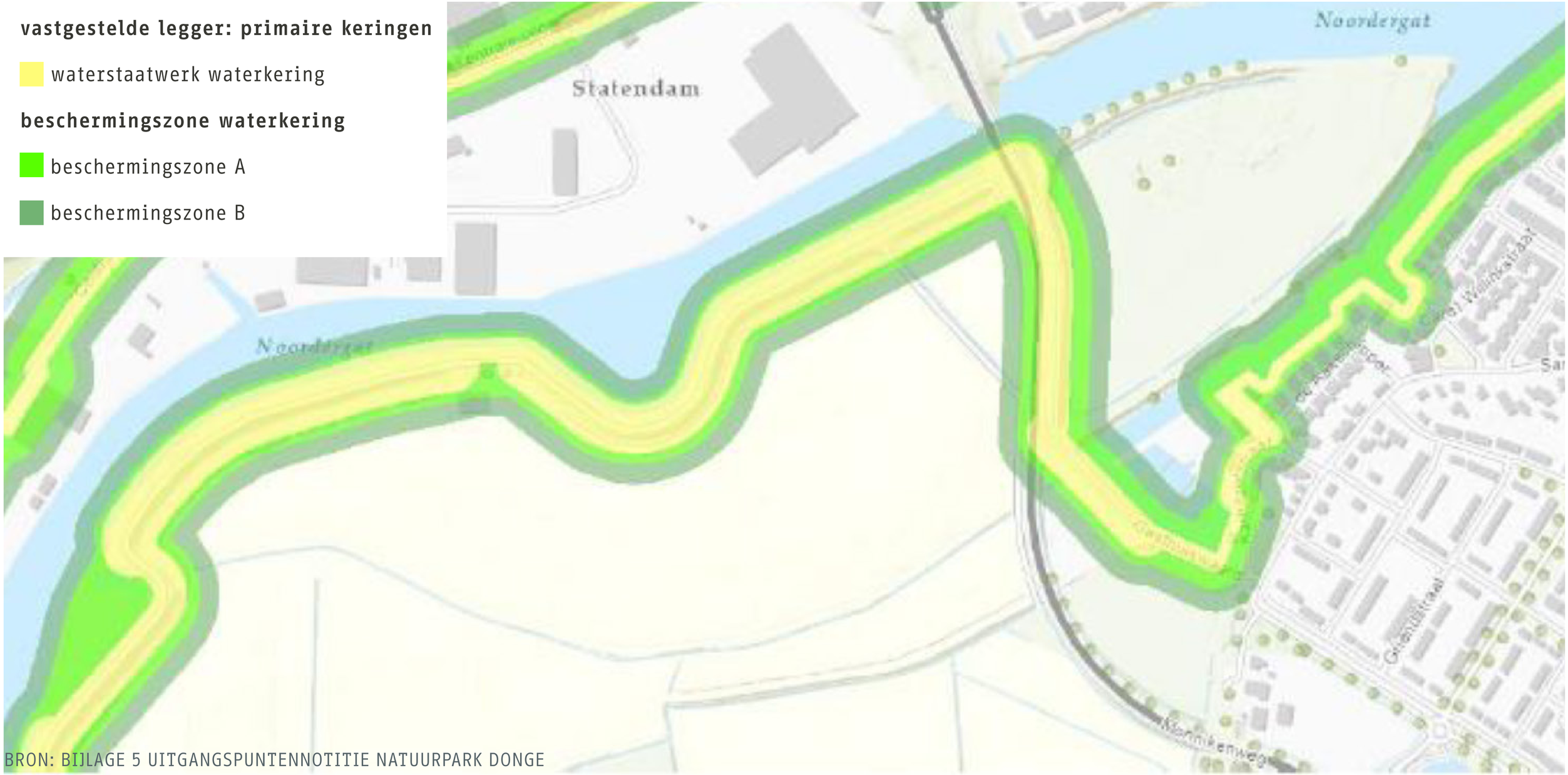
vastgestelde legger: primaire keringen

waterstaatwerk waterkering

beschermingszone waterkering

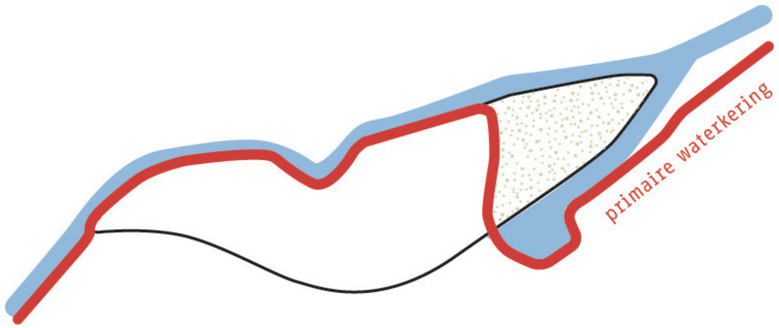
beschermingszone A

beschermingszone B

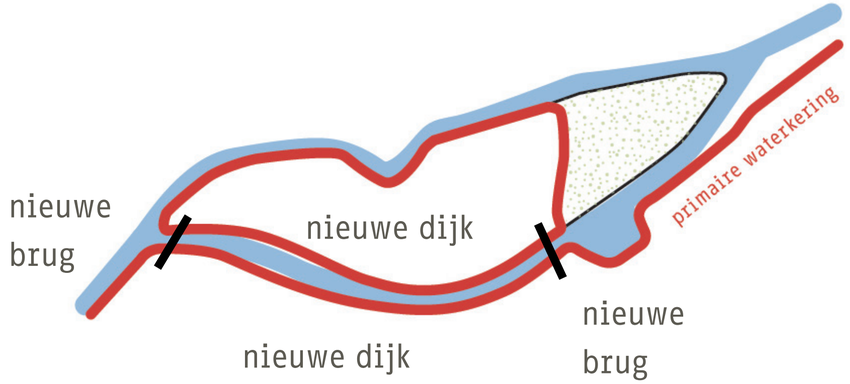

BRON: BIJLAGE 5 UITGANGSPUNTENNOTITIE NATUURPARK DONGE

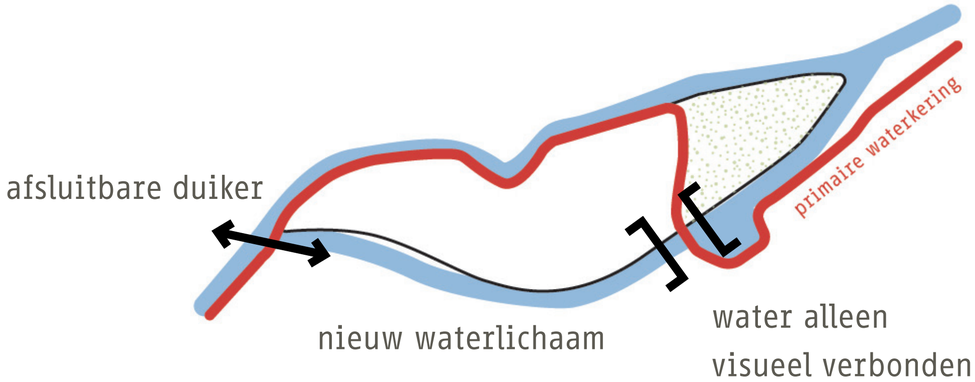
Legger primaire waterkeringen Waterschap Brabantse Delta

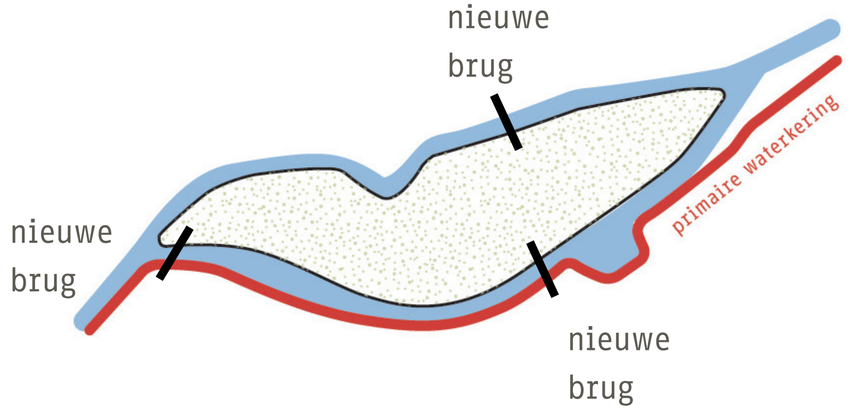
Huidige situatie

Variant 2: Eiland binnendijks

Variant 1: Eiland binnendijks

Variant 3: Eiland buitendijks

Wel of geen eiland? En zo ja: hoe?

Dijkligging bepaalt type natuur

Wat voor nieuwe natuur?

Huidige situatie

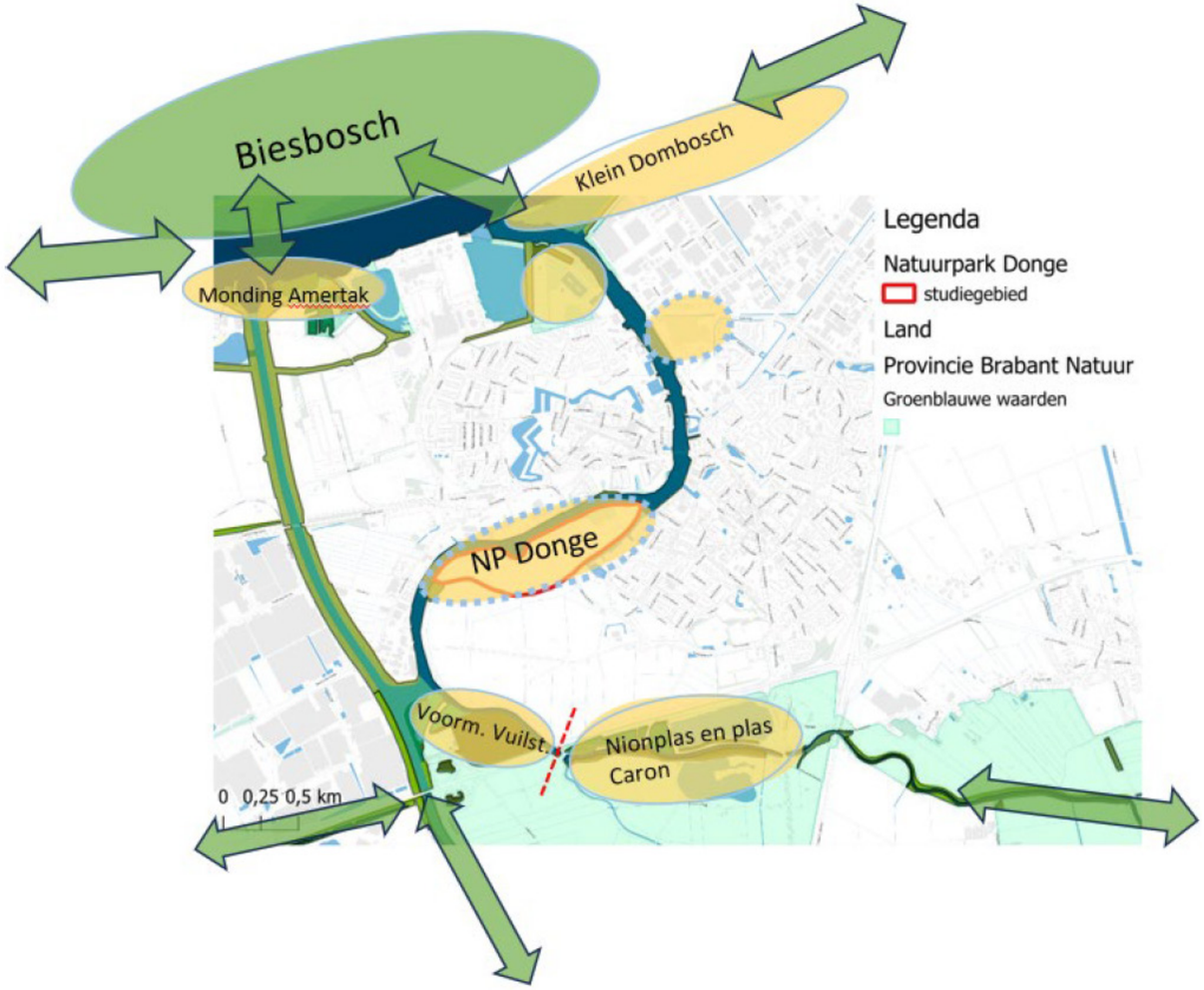
Huidige situatie

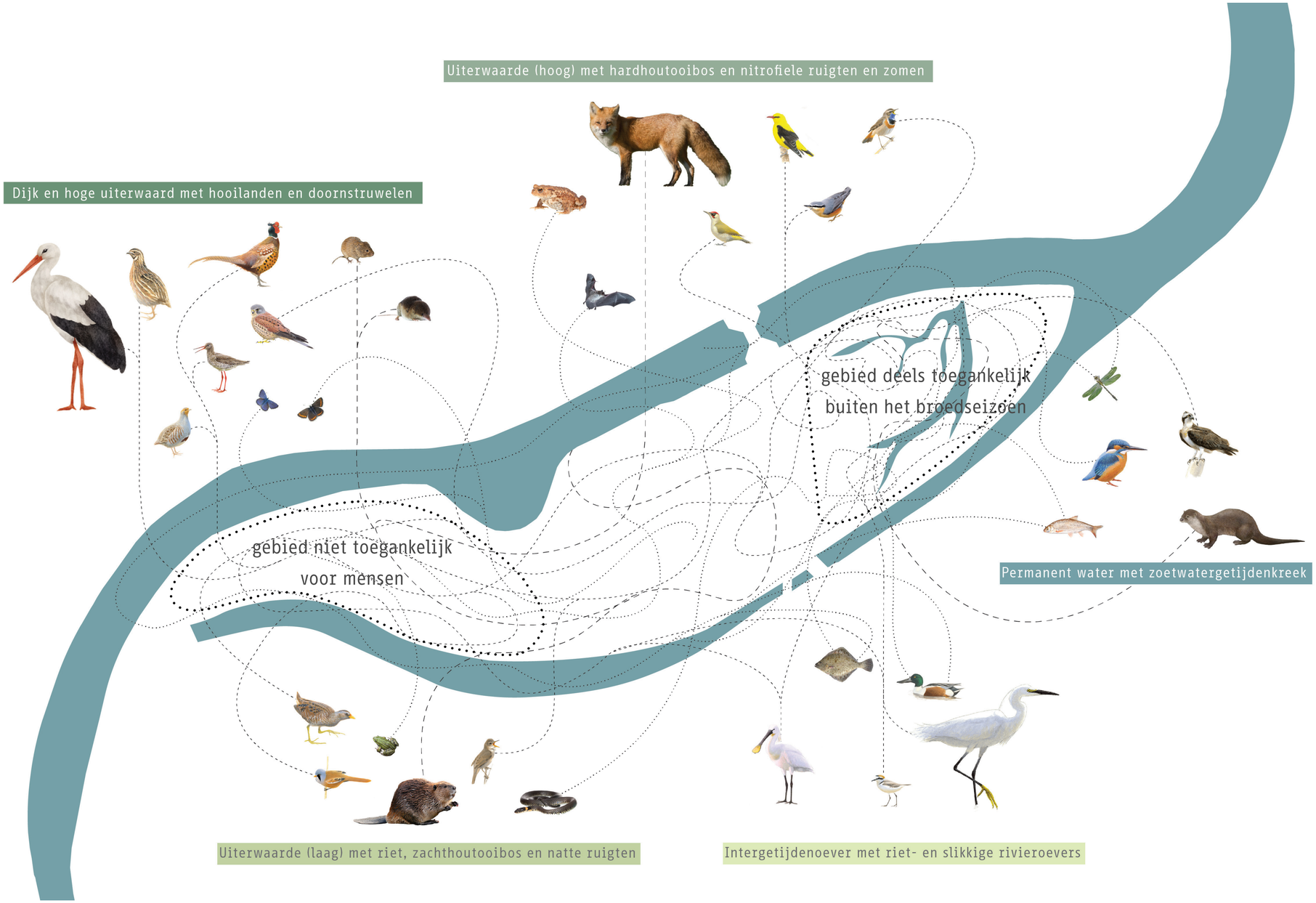
Weinig biodiversiteit

Allardpolder goed aantakken aan NNB

Natuurpark als een ecologische stapsteen

Belangrijke soorten (terug)brengen

Wat is typische natuur hier?

Wat is typische natuur hier?

Wat is typische natuur hier?

Wat is sturend?

De belangrijkste sturende processen voor natuur hier

1. Peildynamiek rivier (Maas)
2. Getij van de zee
3. Grondwater en kwel
4. Bodemtype en -opbouw
5. Soorten als eco-engineers

Hoofdconclusies LESA

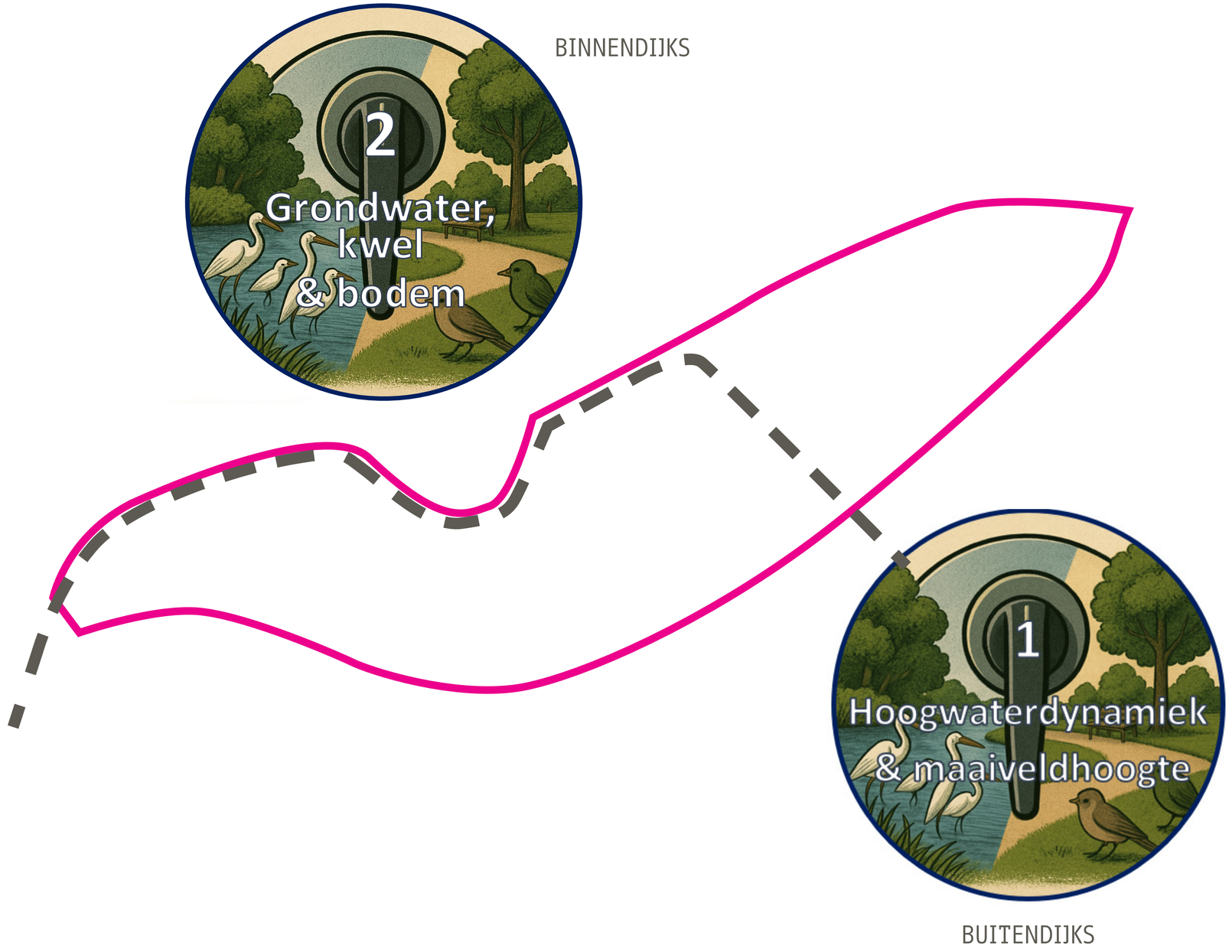
1. **Versterk eiland-structuur** met bijpassend reliëf laag naar hoog (zuidergatgeul, getijdenoever, stroomrug)

2. **Gebruik passend bodemtype** bij reliëf (klei, zavel, zand), goede potentie voor bosontwikkeling en riviernatuurontwikkeling

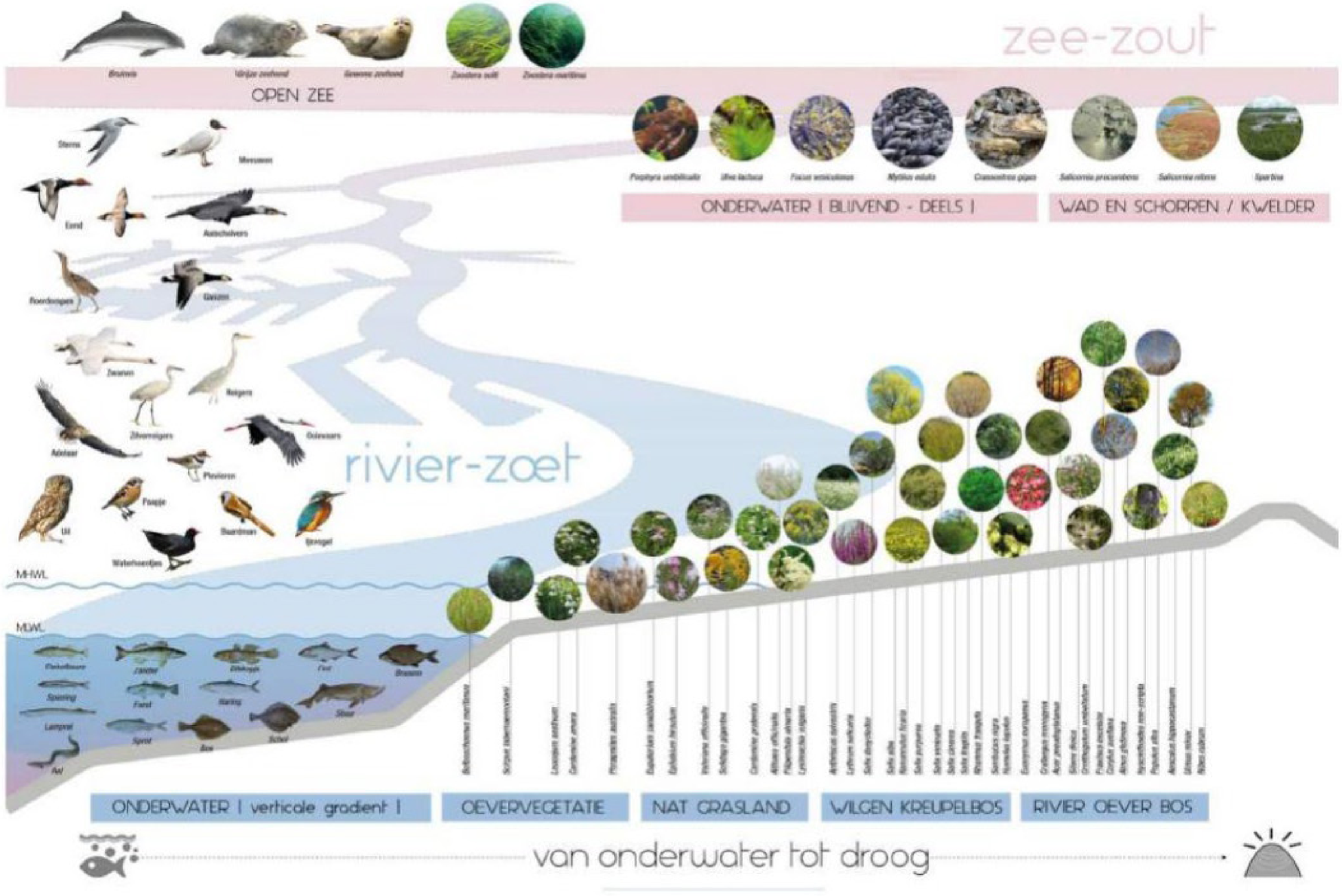
3. **Goede potentie voor riviernatuur,** passend bij het systeem met (voedselrijke) bodem, rivierhoogwatersituaties en geringe getijdenwerking

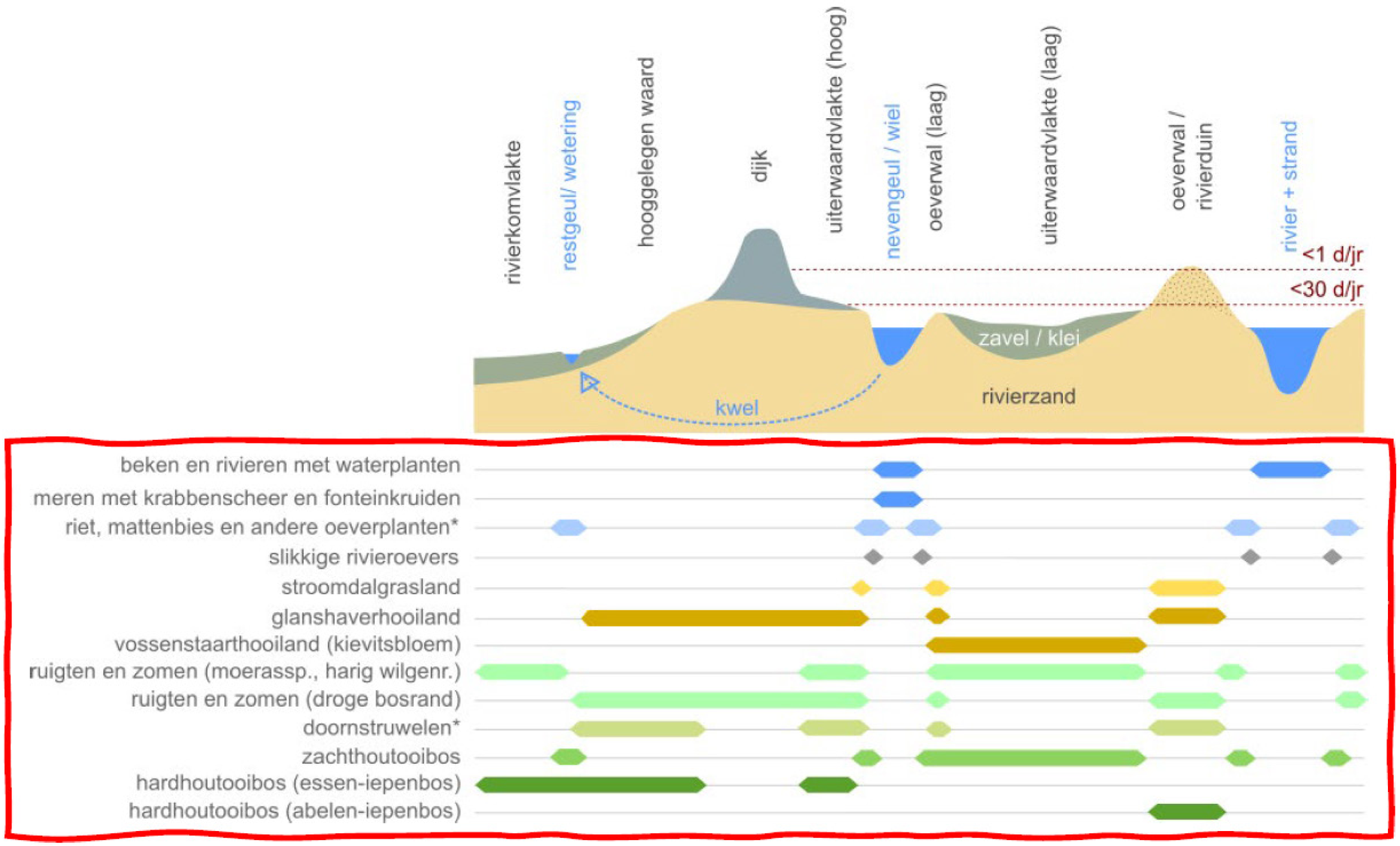
4. **Buitendijks of binnendijkse situatie bepaalt** welke draaiknoppen voor riviernatuur

5. Locatie Natuurpark Donge heeft **hoge potentie voor stapsteen** in (natte) ecologische verbindingszone

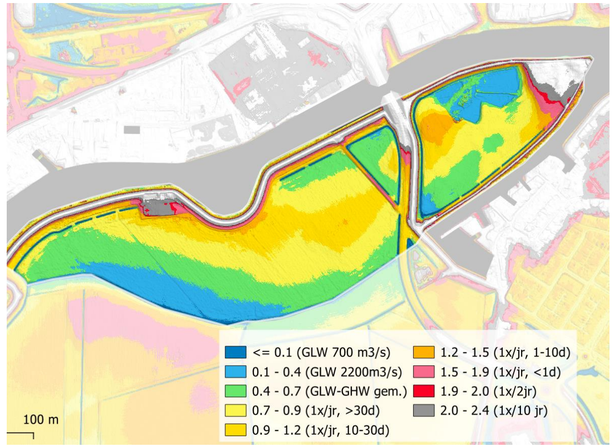

Bepalen draaiknoppen voor de natuurontwikkeling

zee-zout
OPEN ZEE
ONDERWATER | BLIJVEND - DEELS |
WAD EN SCHORREN / KWELDER
rivier-zoet
M-HWL
MLWL
ONDERWATER | verticale gradient |
OEVERVEGETATIE
NAT GRASLAND
WILGEN KREUPELBOS
RIVIER OEVER BOS
van onderwater tot droog

Riviernatuur - binnendijks en buitendijks

Permanent water met zoetwatergetijdekreek

Smart Rivers: Eenzijdig aangetakte kreek met zijarmen

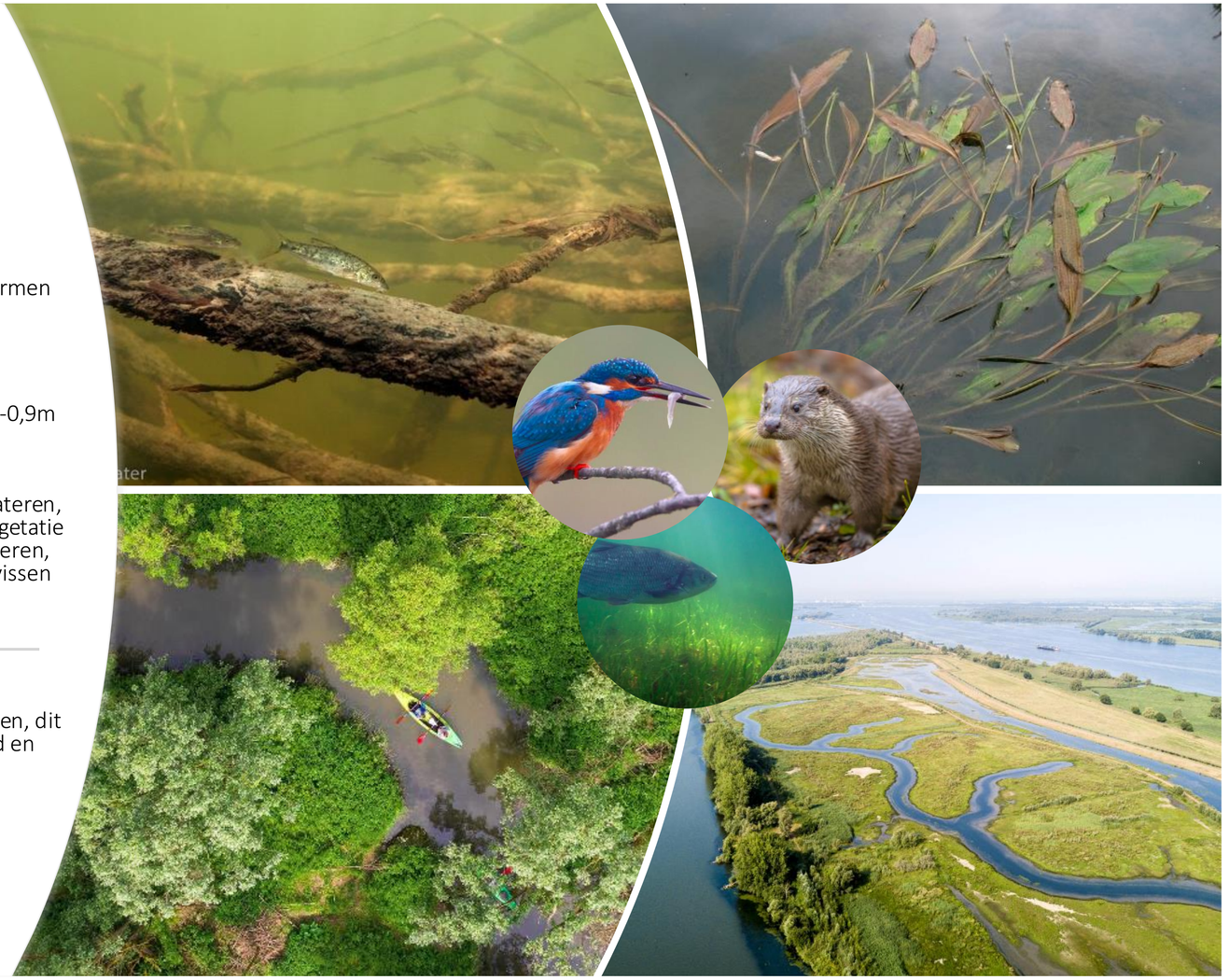
Grote fonteinkruiden, dood hout, wieren

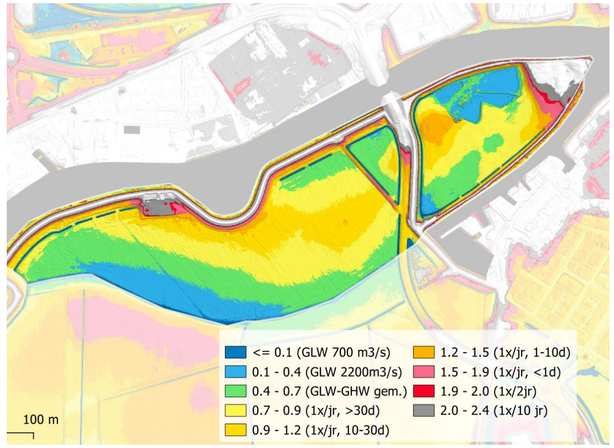
IJsvogel, visarend, otter, winde, riviergrondel, rivierrombout, zoetwatermossel, macrofauna

Geul als boomstruct., 10-25m breed, 1m diepte, -0,9m tot +0,1m NAP

Bemeste toplaag verwijderen voor stilstaande wateren, bij aanleg binnendijks zonder dynamiek zal de vegetatie andere fonteinkruiden ontwikkelen zoals kranswieren, gele plomp en krabbescheer, gemeenschap van vissen en macrofauna dan ook anders.

Eventueel de komberging vergroten door groter volume/poel achterin geul rond intergetijdenpeilen, dit vergroot stroomsnelheden gedurende opkomend en afgaand tij

Intergetijdenoever met slikkige oevers en riet

Oevers kreek of buitenrand

Nopjeswier, riet met spindotter en riet

Lepelaar, kleine plevier, slobeend, kleine zilverreiger, watersnip, bot, macrofauna

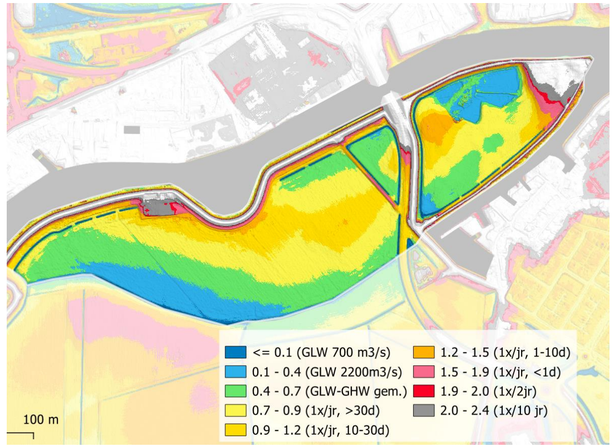
Flauw talud (1:20), 6 m brede zone

Toplaag bemeste grond verwijderen

kans getijdenoever buitenrand door

lokaal beschoeiing verw of verlagen

Uiterwaarde (laag) met riet, zachthoutooibos en natte ruigten

Meerjarig riet met evt poelen

Schietwilg, kraakwilg, zwarte els en es, met gele lis, lisdodde, zwanenbloem

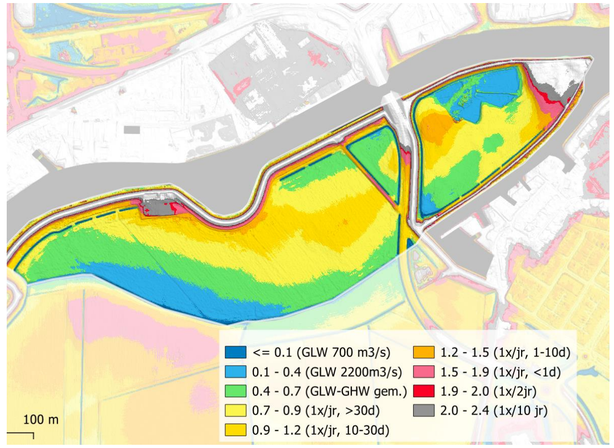
Ruigten met moerasspirea, echte valeriaan en harig wilgenroosje

Onderscheid zones 10-30 en >30 dagen/jaar overstromingsduur

Kleine karekiet, baardmannetje, porseleinhoen, woudaap, roerdomp, ringslang, nachtegaal, otter, bever, hermelijnachtigen, insecten

Weinig beheer, eventueel poelen

Uiterwaarde (hoog) met hardhoutooibos en nitrofiele ruigten en zomen

Net invloed van hoogwaters (1-10 dg/jr)

Zomereik, es, iepen, linde, zwarte populier, ruigten met in bos en langs (mantel) ruigten van haagbeuk, europese vogelkers, kardinaalsmuts, wilde liguster, hop en klimop, doornstruwelen en braamstruwelen, etc

Nutrientminnende zomen of ondergroei met look-zonder-look, bosanemoon, sneeuwklokje, besanjelier, brandnetel, kleefkruid, etc

Boomklever, blauwborst, wielewaal, groene specht, zeearend, vos, ree, muizen, hermelijnachtigen

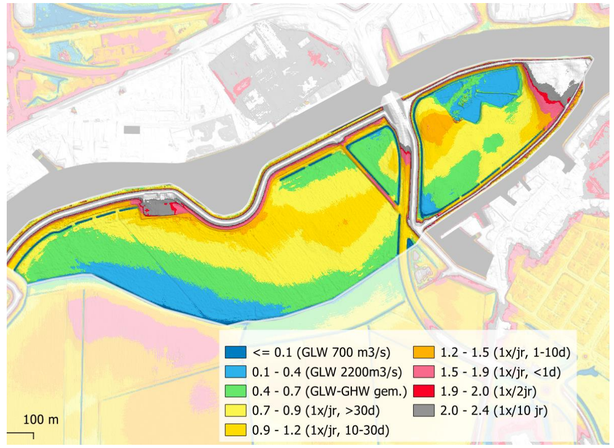
Kleiige bodem leidt tot essen-iepen bos

Zandige bodem leidt tot abelen-iepen bos

Eventueel hakhoutbosbeheer of extensieve begrazing, beeldbepalend voor ontwikkeling bomen en structuur in de onderlaag.

Natuurpotentie van laag naar hoog

Dijk en uiterwaard met hooilanden en doornstruwelen

Op voedselrijke kleiige gronden

Vossenstaart nat winter en voorjaar, indirecte overstroming, droog zomer

Glanshaver droog en hoger

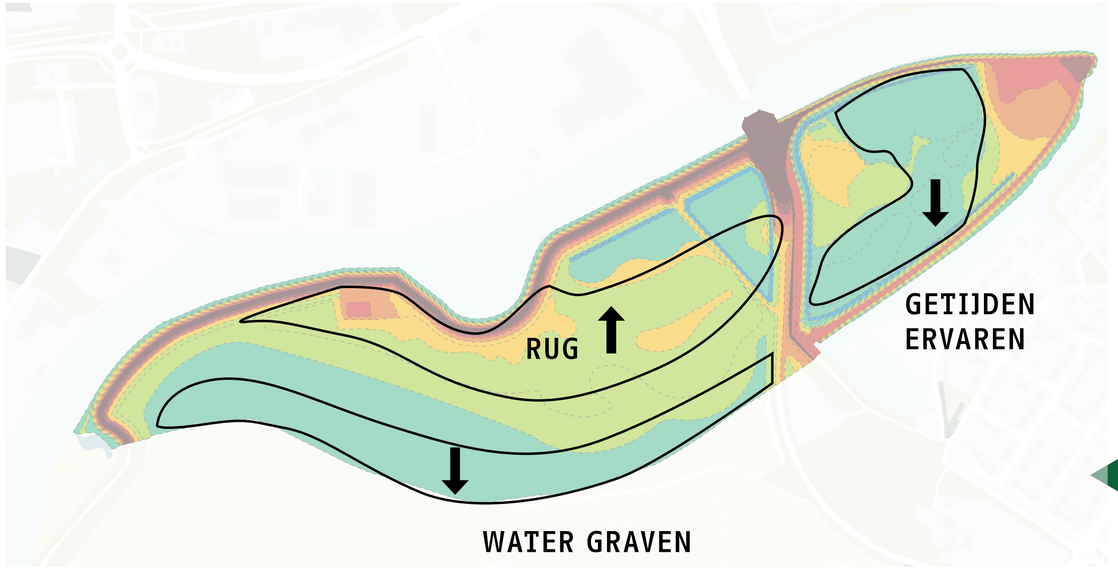
Bijpassend struwelen met eenstijlige meidoorn en sleedoorn

Graslandvlinder, woel- en spitsmuizen, fazant, kwartel, patrijs, torenvalk, tureluur, kievit, ooievaar

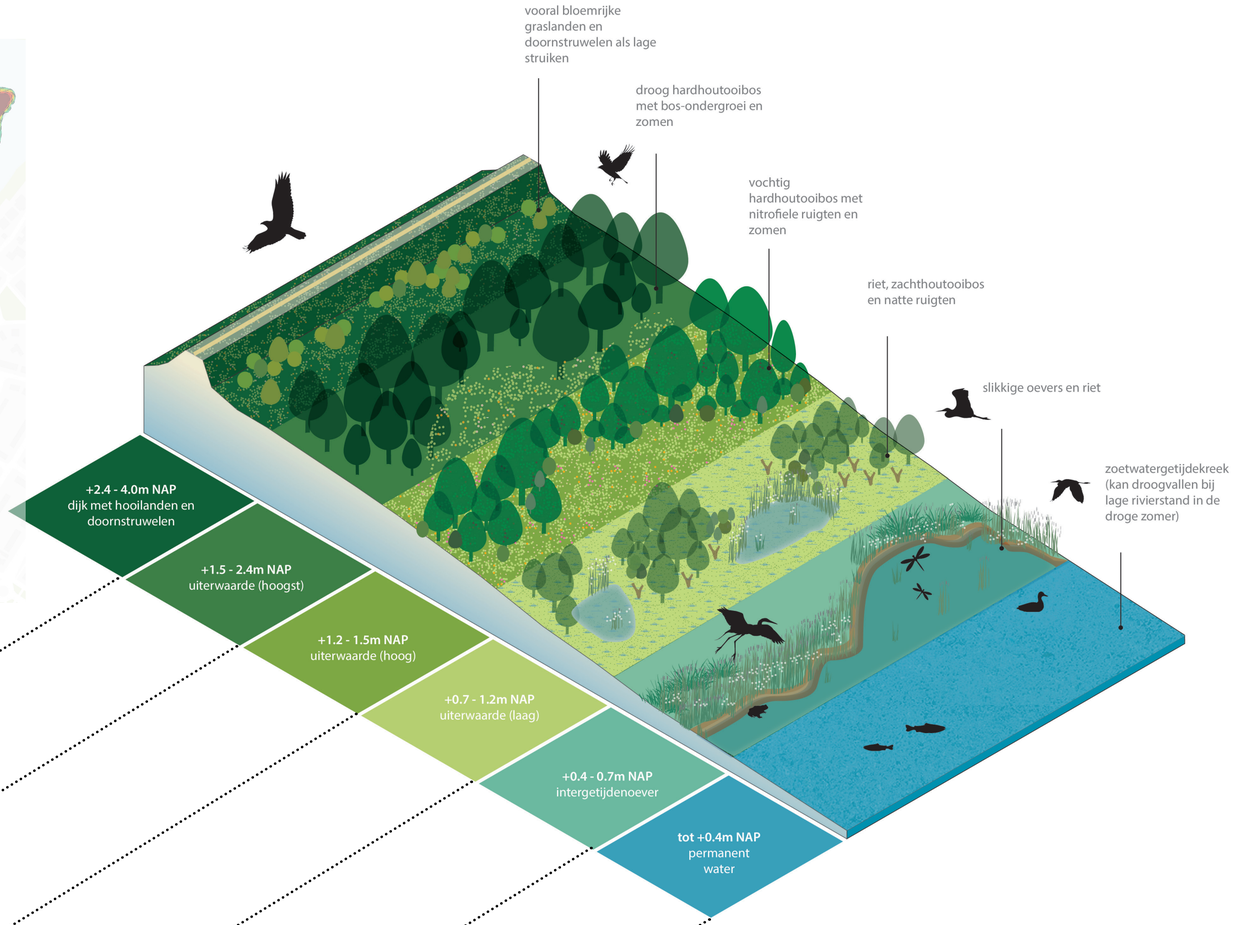
Inzaaien met maaisel of zaadmengsel, cyclisch maaibeheer of extensieve begrazing

Natuurpotentie van laag naar hoog

Principe grondwerkzaamheden

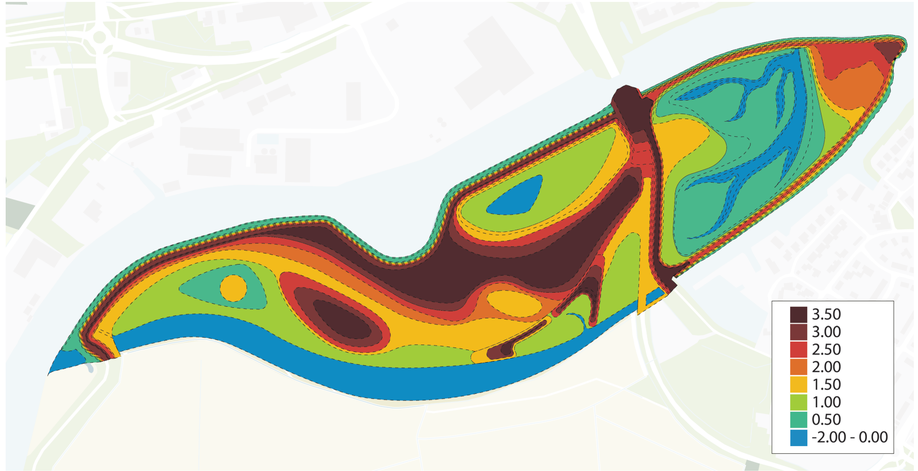

Reliëf en natuurzones

Huidige situatie - hoogtes

Ontwerp - hoogtes

Huidige situatie - natuurzones

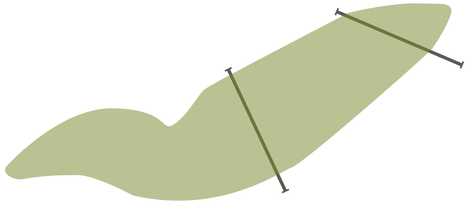

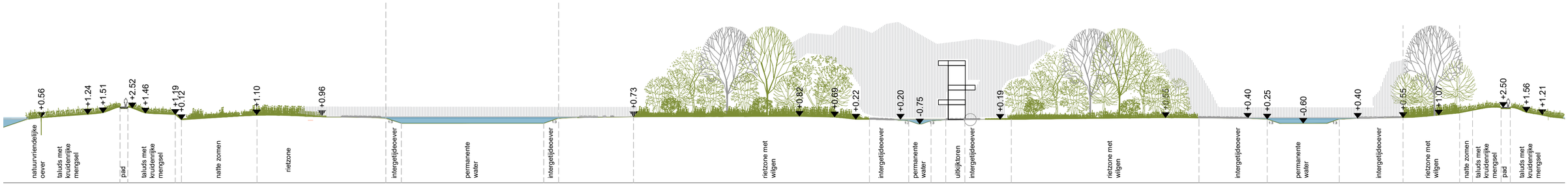
Ontwerp - natuurzones

Reliëf en natuurzones

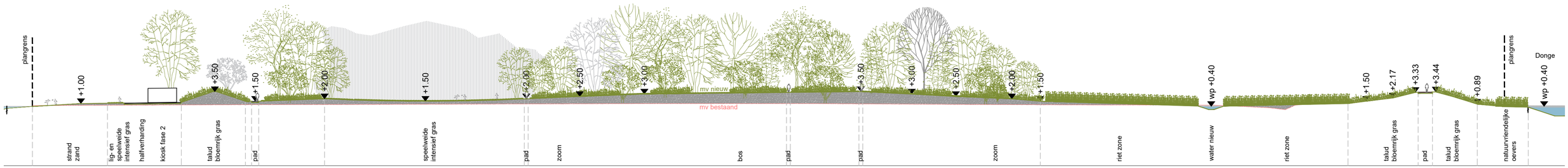
De ontwikkeling van Natuurpark de Donge versterkt meerdere gemeentelijke opgaven:

- Klimaatadaptatie: meer ruimte voor waterberging, verkoeling en schaduw.
- Biodiversiteit: toevoeging van circa 28,5 hectare nieuwe natuur; ecologische verbinding tussen Biesbosch en plassengebied.
- Gezondheid: veilige wandel- en fietsroutes ondersteunen beweging, ontspanning en mentale gezondheid.

Profiel A-A' - Lindok

Profiel B-B' - Gasthuisweide

Nieuwe natuur: in relatief klein gebied valt veel winst te behalen

Nieuwe natuur

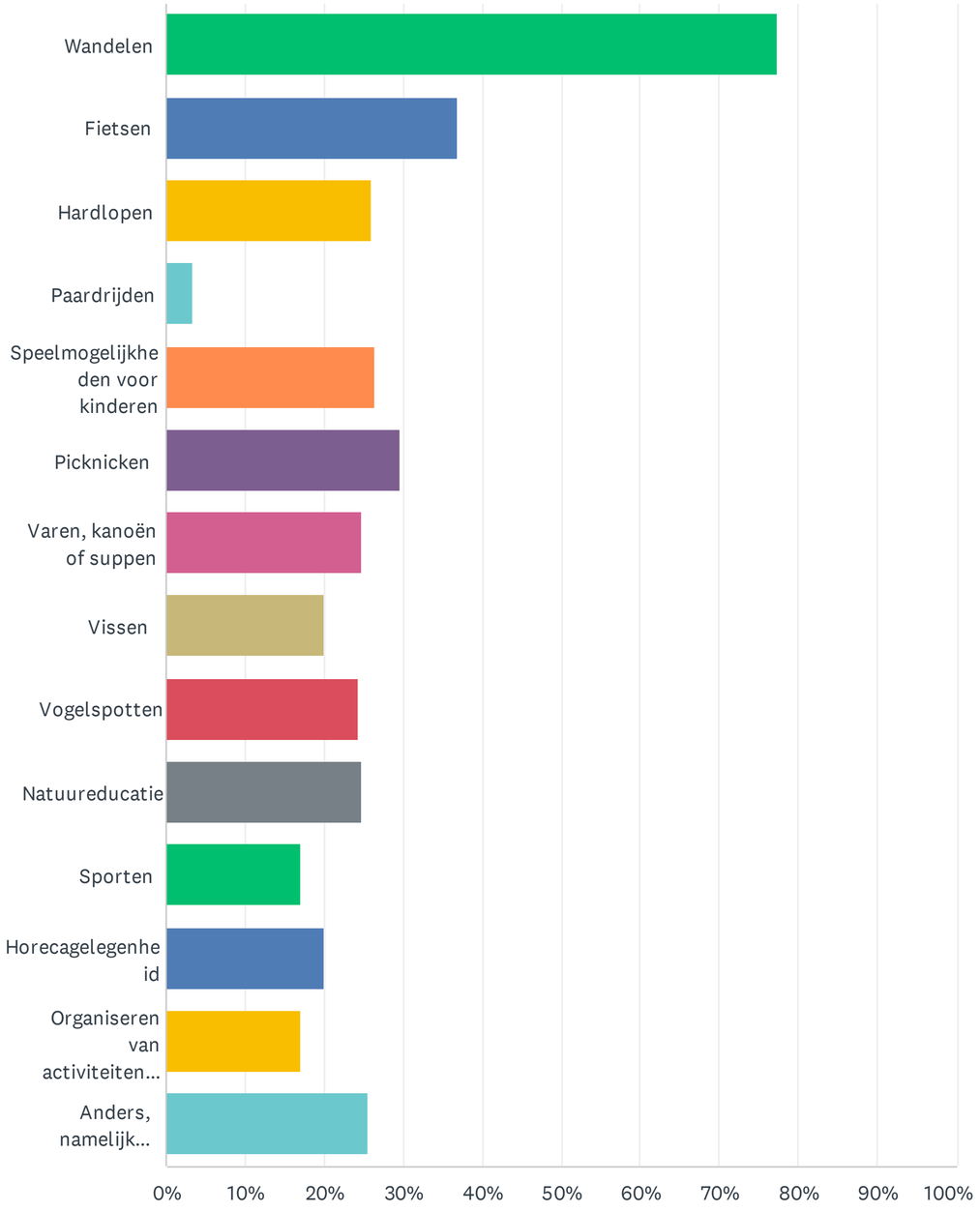
Wat voor recreatie?

Allardpolder als nieuw central park

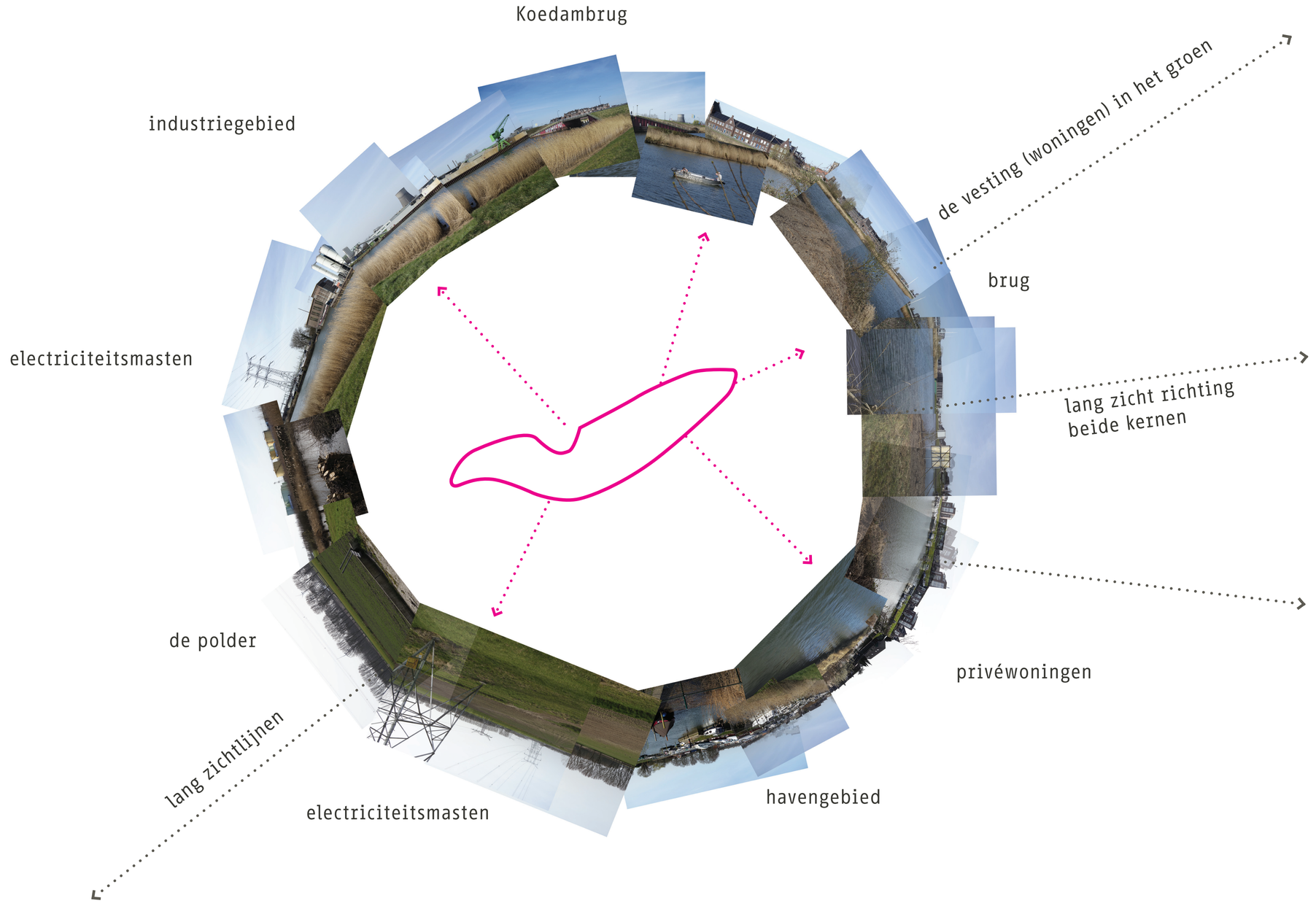

Centrale ligging

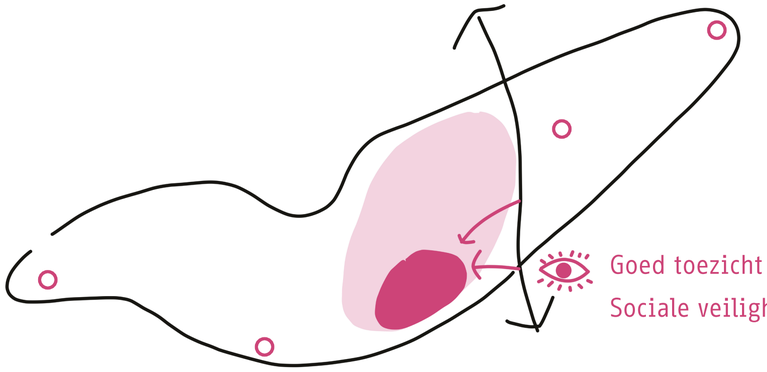

BRON: BIJLAGE 8 - ENQUÊTE PEILING NATUURPARK

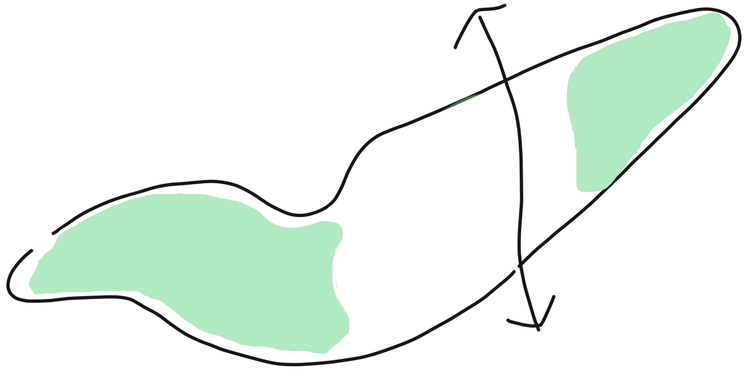
Welke activiteiten?

Zonering: strategisch positioneren paden en voorzieningen

Plekken voor mensen en reuring.

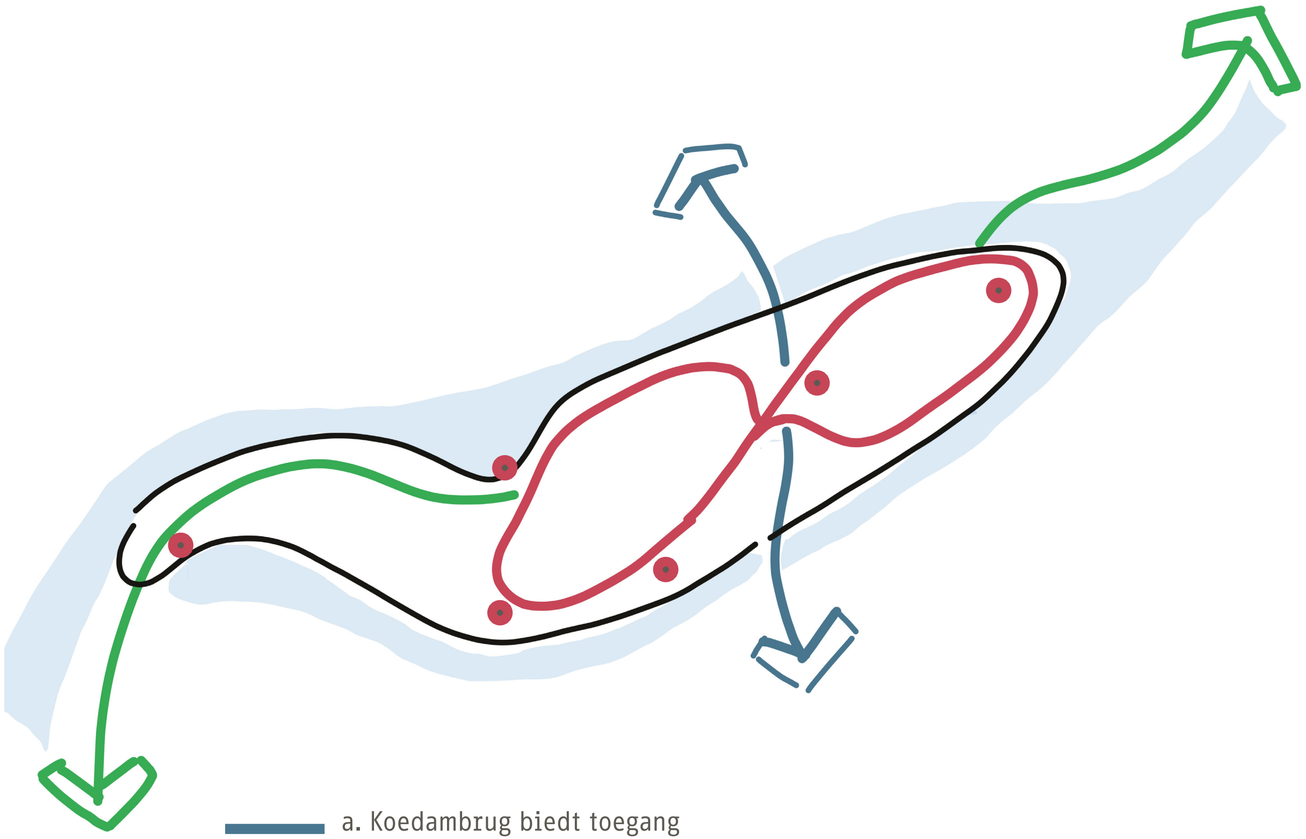

Ruimte voor natuur en rust.

natuur vs recreatie	€	90-95%	5-10%
inrichting	€	10%	90%
beheer	€	90%	10%

Zonering: strategisch positioneren paden en voorzieningen

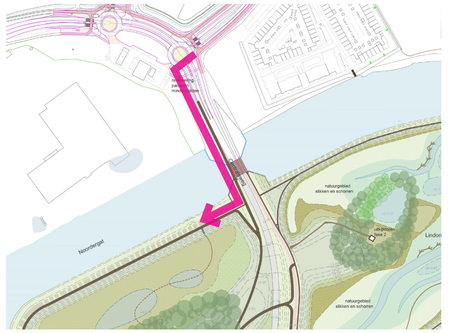
a. Koedambrug biedt toegang

b. Eiland als schakel in wandelroutes en beide kernen

c. Rondje lopen

Plekken langs de rout

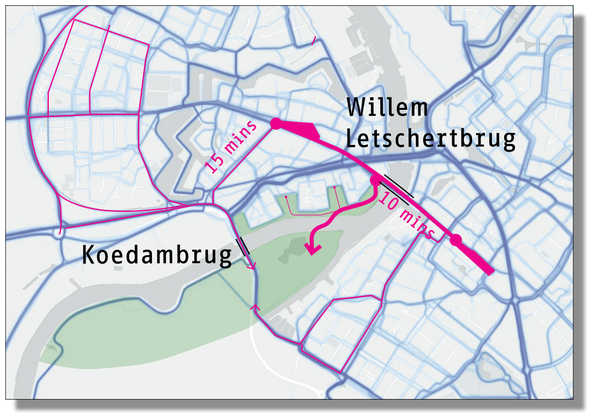

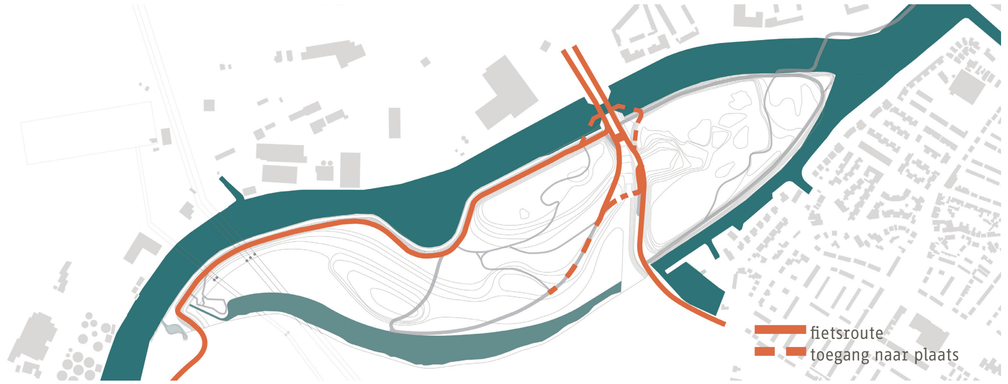

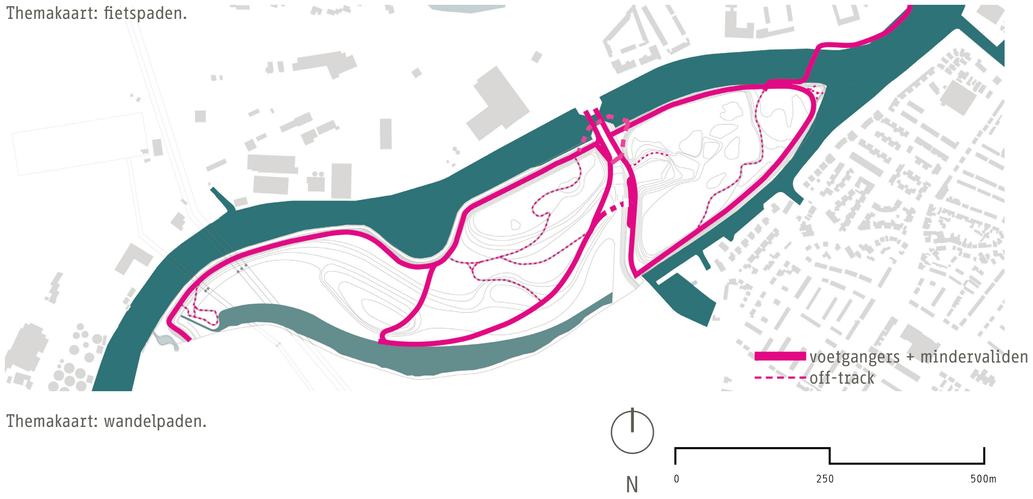

Kansrijke potentiële optie

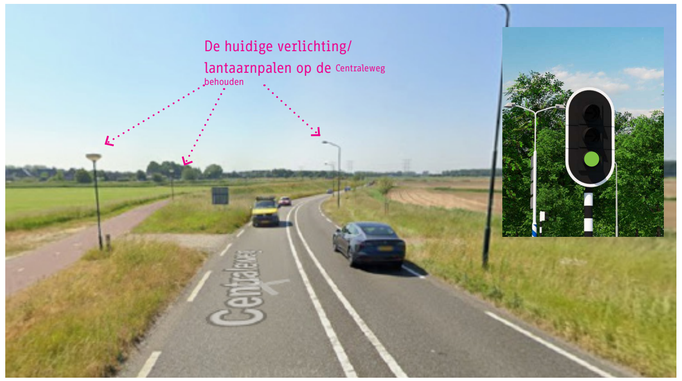
Routing en beleving

Themakaart: fietspaden.

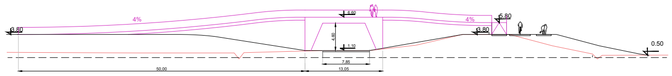

Themakaart: wandelpaden.

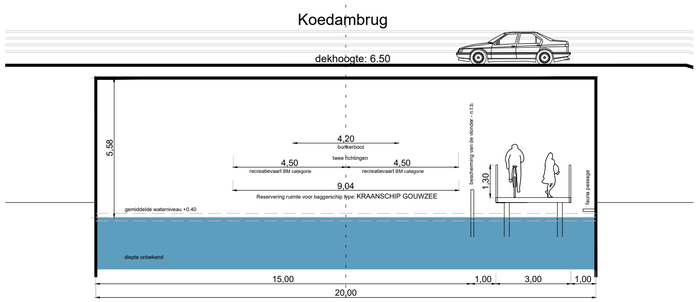

Optie 1: Oversteek realiseren bij de Centraleweg

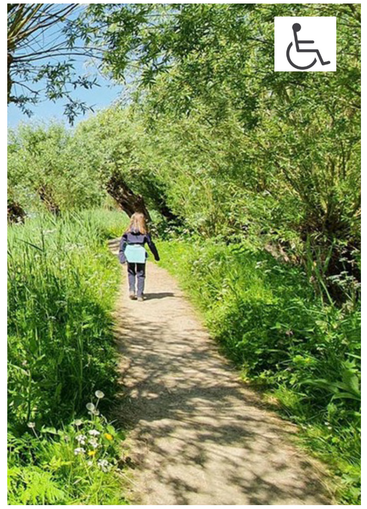
Optie 2: Brug boven de Centraleweg; met betonnen constructie (4.60m doorrijbare hoogte)

Optie 3: Vlonder onder de Koedambrug

Routing en beleving

wandelaar

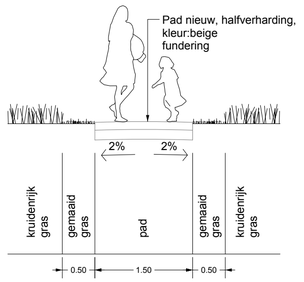
fietser

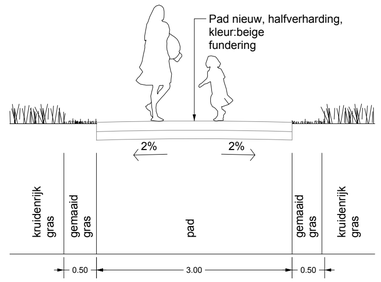
vlonder

off-track

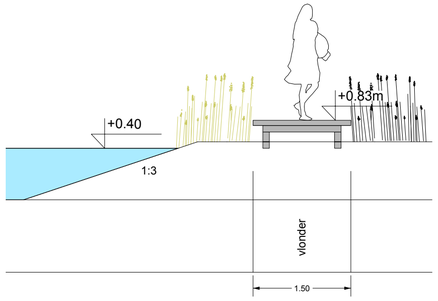
Detail pad 1.50m

Detail pad 3.00m

voetpaden 1.50m / fiets- en voetpaden 3.00m

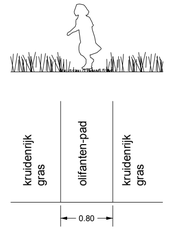

vlonder

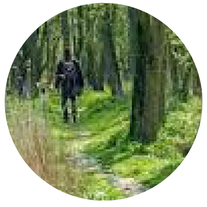

struinpaden in droge en natte omgeving

Detail olifanten-pad 0.8m

in bos

in weilanden

in rietzones

Nieuwe paden en materialisatie

Genieten van natuur

Spelen en wandelen

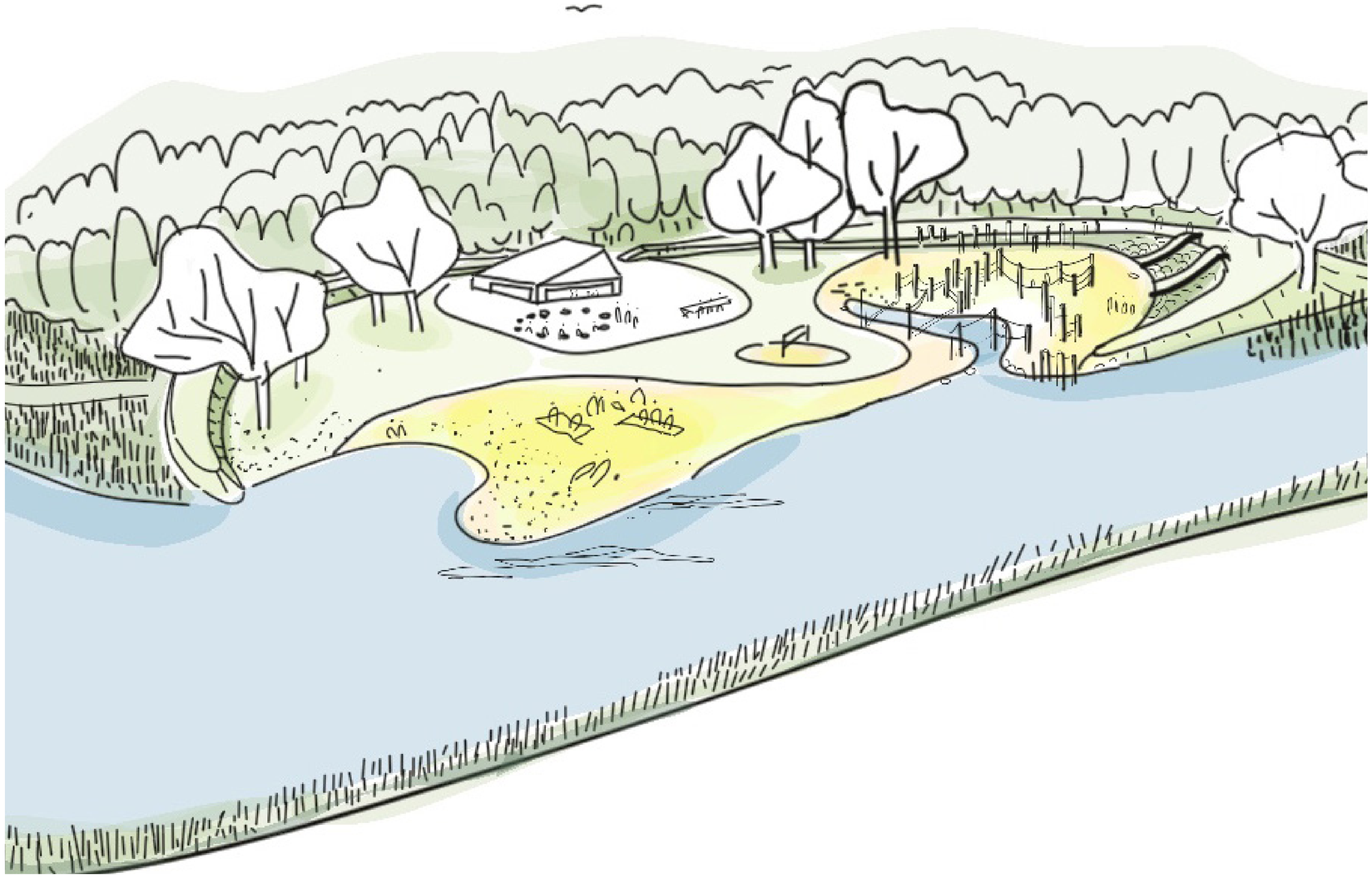
Leren over flora, fauna en landschap

Het water beleven

Recreatie

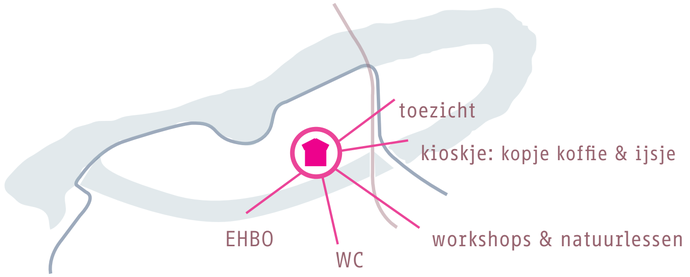

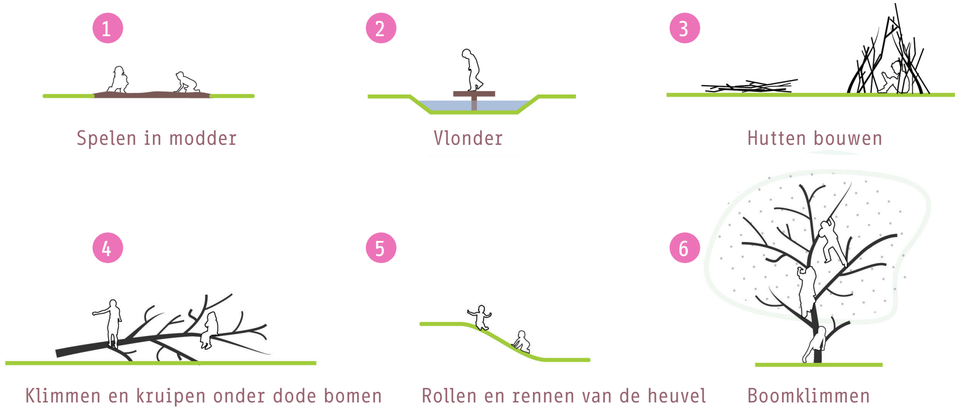

Referentiebeelden van sfeer rondom de centrale plek.

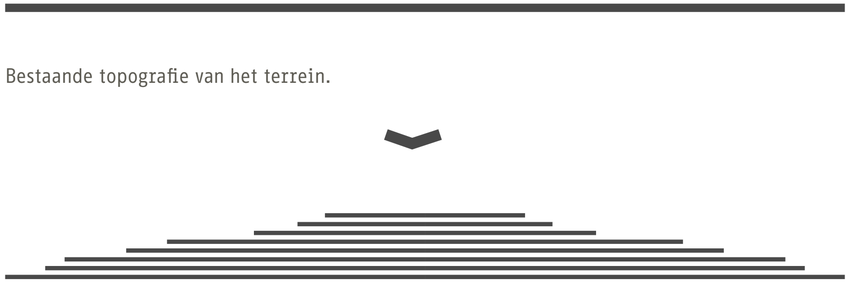
Aantrekkelijke bestemming om elkaar te ontmoeten en te verblijven

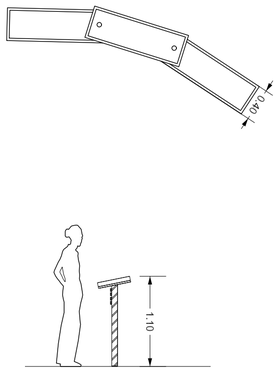
Aantrekkelijke bestemming om elkaar te ontmoeten en te verblijven

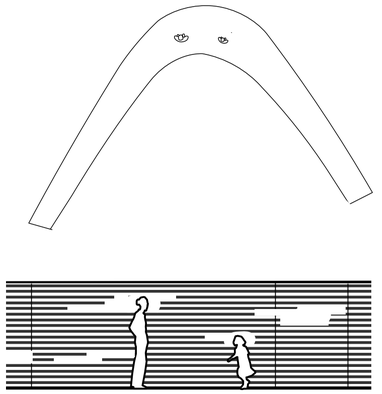
Bestaande topografie van het terrein.

Voorgestelde topografie van het terrein.

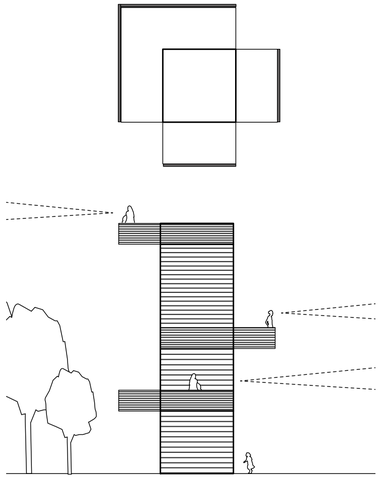
Elementen ingepast in de voorgestelde topografie van het terrein.

Informatieborden

Vogeluitkijkplek

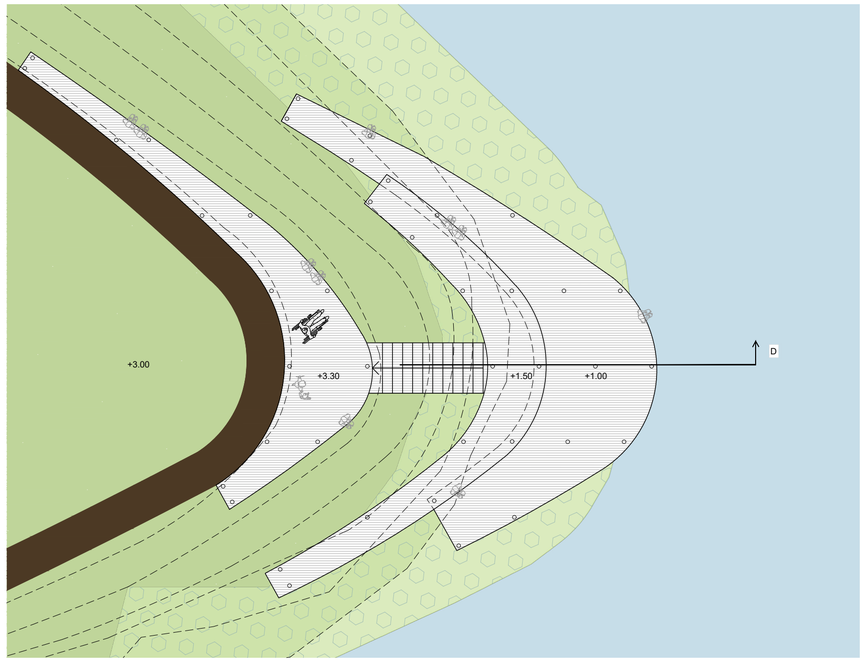

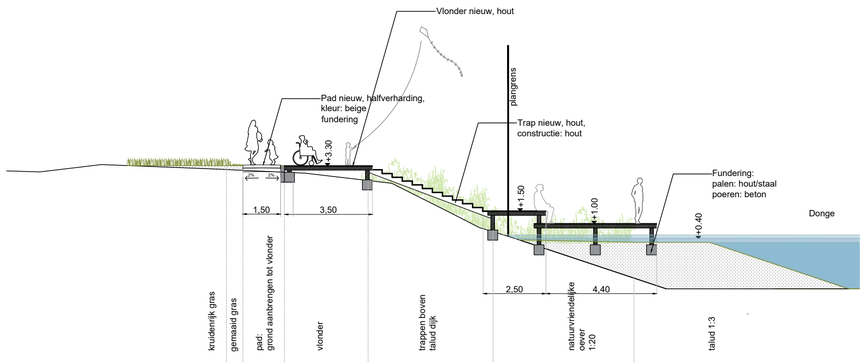
Uitkijktoren

Concept inrichtingselementen

Inrichtingselementen die passen bij de zonering

Inrichtingselementen die passen bij de zonering

Plankaart Definitief Ontwerp

Het project draagt bij aan doelstellingen uit het Collegeakkoord 2022–2026 en aan programma's op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, economie & toerisme en gezondheid:

- Vergroening van stedelijke randen (programma Leefbaarheid)
- Verbetering van fiets- en wandelstructuren (Economie & Toerisme)
- Bevorderen van vitaliteit en gezond leven (Mens & Zorg)

VERVOLG

Trees 4all

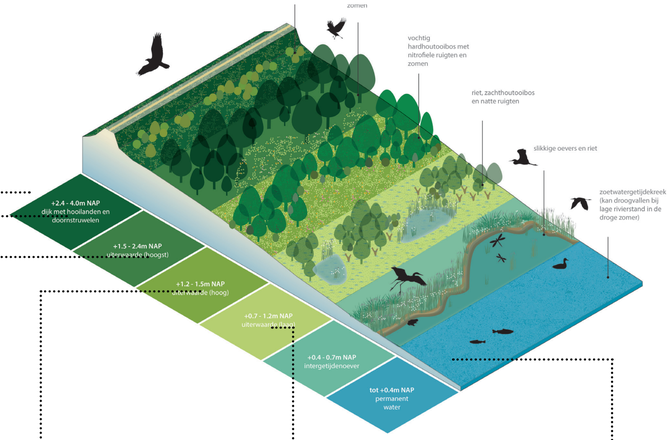
KRAAMKAMERS: inzaaien

KRAAMKAMERS:
sleutelsoorten introduceren door aanplanten

Samen DOEN!

Natuurtype / Vegetatiezone	Benodigd beheer	Zonder beheer
Open water / oeverzone	Baggeren (eens per 10 jaar), gefaseerd maaien waterplanten en oevers. Oeverplanten uitrasteren (5 jaar)	Verlanding, eutrofiëring, afname biodiversiteit in water en oever, vraatschade.
Moeras / rietland	Maaien in intervallen van 3–6 jaar, opslag verwijderen, begrazing	Verdichting door opslag, verlies aan moerasflora, successie naar bos
Wilgenbos / struweel	Lichte dunning waar nodig	Monotone wilgensoort dominantie; beperkte structuur en variatie
Bloemrijk grasland	2x per jaar maaien (gefaseerd), afvoeren maaisel, Kleurkeur toepassen, begrazing	Vergrassing, verruiging en uiteindelijk verbossing; afname soortenrijkdom
Droge ruigte	Periodiek maaien (1x per 3 jaar), opslag van wilg/els verwijderen, Kleurkeur toepassen	Overgang naar jong bos; verlies van open structuur en soortenrijke ruigteflora
Bosranden (zoom/mantel)	Bijhouden gelaagdheid, dunnen (1x per 5 jaar), dood hout laten liggen of inzetten voor faunapassages.	Verbossing, verlies van ecologische overgangen, afname biodiversiteit
Bos	Dunnen, doodhoutbeheer, structuurontwikkeling, veiligheidssnoei.	Eentonige opstand, beperkte lichtinval, geen ondergroei, minder biodiversiteit
Clumps eik/beuk	Aanplanten, beschermen met raster (5 jaar), onderhoud tegen opslag.	Geen vestiging door concurrentie; geen ontwikkeling eiken-beukenbos, vraatschade

periodiek maaien/grazen

gericht dunnen bos en zoom-mantel, veiligheidssnoei

maaien, dunnen, dood hout-beheer

maaien, lichte dunning waar nodig

maaien tegen dichtgroeien baggeren

natuurlijk begrazingsbeheer mogelijk

Op zoek naar een beheerder

OPGESTELDE FASERING 1/ 2

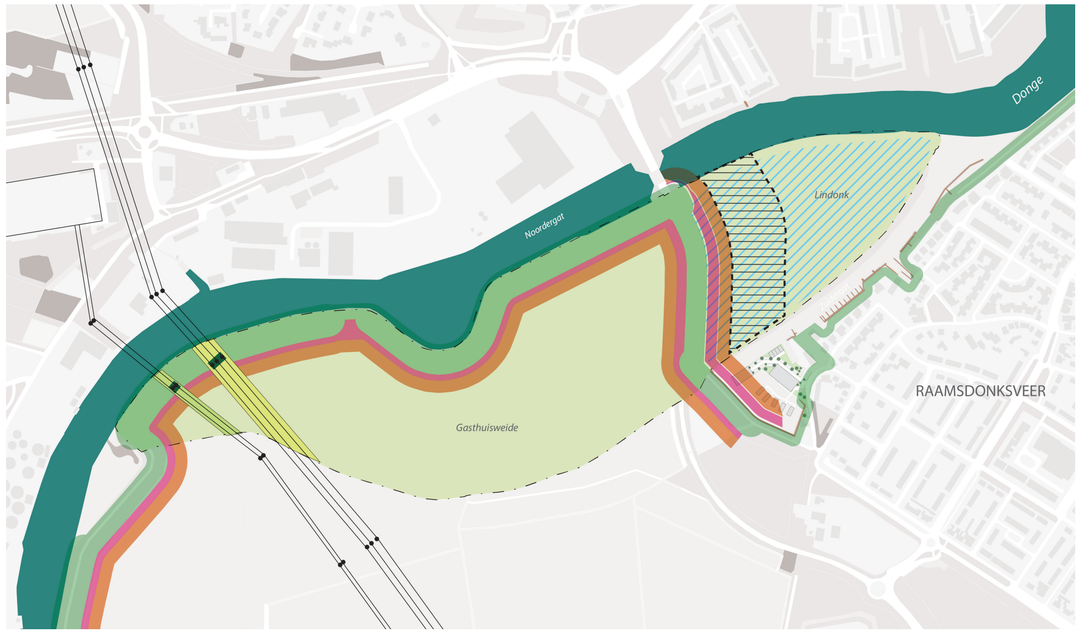
UITVOERING BUDGET -13,7mln

De totale investeringskosten voor de realisatie van Natuurpark de Donge worden momenteel geraamd op € 13,7 miljoen exclusief btw. Deze raming omvat:

- De uitvoeringskosten voor aanleg en inrichting van natuur en recreatieve voorzieningen;
- Het vervolgproces (onderzoeken, vergunningen en projectmanagement);
- De benodigde grondverwerving.

ACTIE> verdiepend onderzoek naar mogelijke financieringsbronnen (andere dekkingsbronnen nodig, zoals provinciale regelingen, rijksfondsen, EU-subsidies of publiek-private samenwerking)

ACTIE > goed anticiperen op lopende trajecten bij onder andere het Waterschap, de provincie en het Rijk

Rivierbed: opvang van rivierwater:
die activiteit of functie niet kwetsbaar is voor de waterdiepte en de frequentie van overstromen

primaire waterkering

beschermingszone A:
vergunningen nodig

beschermingszone B:
Mildste keurregime,
bouwwerken mogelijk

Profiel van vrije ruimte

hoogspanningslijnen 380 kV - afstand 7m:
risico zone 1: 2m hoog max
vb. gras, gewassen, heide

hoospanningslijnen 150 kV - afstand 5m
risico zone 1: 2m hoog max
vb. gras, gewassen, heide

hoogspanningsmasten - afstand 2m:
lage beplanting vb. gras

Natuurnetwerk Brabant

Benodigde afstemmingen met:

- Waterschap

  EFFECTEN VAN DIJKVERSTERKING
  EFFECTEN VAN TOEPASSING AFSLUITBARE DUIKER
  TOETSING ELEMENTEN TE REALISEREN OP DE DIJK

- Rijkswaterstaat

  TOETSING EFFECTEN VAN HET BERGEND VERMOGEN, VERGUNNINGEN EN ONTWERP

- Tennet

  AFSTEMMING OP DE AANLEG VAN HET TRACÉ
  EN DE PLANNING VAN DE 150KV-LEIDING

- Provincie

  OPNEMEN VAN HET EILAND ALS ECOLOGISCHE
  STAPSTEEN BINNEN HET NATUURNETWERK BRABANT (NNB)

Benodige afstemmingen in relatie tot toekomstige ontwikkelingen

Benodigde afstemmingen met:

- grondwaterstanden (natuurdoeltypen)
- bodemopbouw (natuurdoeltypen)
- grondgesteldheid (natuurdoeltypen)
- aanwezigheid van mogelijke explosieven (aanpassingen topografie)

Benodige onderzoeken

GEERTRUIDENBERG
RAAMSDONKSVEER
toekomstige wandelbrug
De Donge
afsluitbare duiker
vlonder Lindonk
vlonderbrug met faunapassage
uitkijktoren
optie maaiveld overstekplek
Noordergat
vlonder
Lindonk
optie brug
zwaaikom
Gasthuisweide
toekomstige zwemsteiger/ aanlegsteiger
speelweide
reservering parkeren mindervaliden
uitkijkvlonder Gasthuisweide
afsluitbare duiker
bestaande aanlegsteiger
vogeluitkijkplek
vlonder
centrale plek met speeltuin
Zuidergat
De Donge
fietspad doortrekken

Dank U!